

Для подальшого розвитку, зважаючи на сучасні економічні реалії, ГРГ району потрібно врахувати потреби споживачів; систематично аналізувати діяльність конкурентів; урахувати зміни в законодавстві та інфляційні процеси; проводити активну рекламно-інформаційну діяльність; розробити єдиний перелік закладів ГРГ та ін.

Подальшим етапом у дослідженні ГРГ є аналіз рекреаційних районів регіону, з'ясування їх просторових диференціацій і розвиток шляхів оптимізації.

Джерела та література

1. Архіпов В. В. Організація ресторанного господарства : навч. посіб. / В. В. Архіпов. – К. : Центр навч. л-ри, 2007. – 280 с.
2. Байлик С. И. Гостинничное хозяйство / С. И. Байлик. – Киев : Дакор, 2009. – 368 с.
3. Герасимчук З. В. Регіональна політика розвитку рекреаційного природокористування: механізми формування та реалізації : монографія / З. В. Герасимчук, Н. В. Коленда, Л. М. Черчик. – Луцьк : Надстир'я, 2007. – 172 с.
4. Головне управління статистики у Волинській області. Статистичний щорічник Волинь–2007 / за ред. М. І. Мотиль. – Луцьк : Голов. упр. статистики у Волин. обл., 2008. – 601 с.
5. Ільїн Л. В. Розвиток підприємств готельного та ресторанного господарства в системі Волинської обл-споживспілки / Л. В. Ільїн, М. М. Ляшук // Тенденції, проблеми та перспективи розвитку національного ринку туристичних послуг: регіональний аспект : матеріали Всеукр. наук. конф. (Київ, 18–19 листоп. 2010 р.). – К. : НАУ, 2010. – С. 184–191.
6. Карпенко В. Д. Організація виробництва на підприємствах громадського харчування : навч. посіб. / [В. Д. Карпенко, А. Л. Рогова, В. Г. Шкарупа та ін.]. – К. : НМЦ «Укоопосвіта», 2003. – 248 с.
7. Любіцева О. О. Туристичні ресурси України : навч. посіб. / О. О. Любіцева, Є. В. Панкова, В. І. Стафійчук. – К. : Альтерпрес, 2007. – 369 с.
8. Ляшук М. М. Готельне господарство Волинського регіону: сучасний стан та динаміка / М. М. Ляшук // Проблеми педагогічних технологій : зб. наук. пр. – 2009. – Вип. 5–6. – С. 126–130.
9. Ляшук М. М. Готельно-ресторанне господарство Волинської області / М. М. Ляшук // Розвиток туризму в період економічної кризи : матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. студ., асп. і молодих учених (м. Донецьк, 13–14 квіт. 2010 р.). – Донецьк : [б. в.], 2010. – С. 54–56.
10. Ляшук М. М. Сучасний стан готельно-ресторанного господарства Волинської області / М. М. Ляшук // Волинь очима молодих науковців: минуле, сучасне, майбутнє : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. асп. і студ. (м. Луцьк, 13–14 трав. 2009 р.) : у 3-х т. Т. 2. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2009. – С. 55–56.
11. Мунін Г. Б. Управління сучасним готельним комплексом : навч. посіб. / [Г. Б. Мунін, А. О. Змійов, Г. О. Зінов'єв та ін.]. – К. : Ліра-К, 2005. – 520 с.
12. Організація обслуговування у підприємствах ресторанного господарства / за ред. проф. Н. О. П'ятницької. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. – 632 с.
13. Павлов В. І. Рекреаційний комплекс Волині: теорія, практика, перспективи : монографія / В. І. Павлов, Л. М. Черчик. – Луцьк : Надстир'я, 1998. – 124 с.
14. П'ятницька Г. Т. Менеджмент громадського харчування / Г. Т. П'ятницька. – К. : КНТЕУ, 2001. – 655 с.
15. Роглев Х. Й. Основи готельного менеджменту : підручник / Х. Й. Роглев. – К. : Кондор, 2009. – 408 с.

Стаття надійшла до редколегії
14.10.2013 р.

УДК 338.48-6 : 502(477.8)

І. М. Нетробчук – кандидат географічних наук, доцент кафедри географії Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Туристсько-рекреаційна діяльність в національному природному парку «Прип'ять–Стохід»

*Роботу виконано на кафедрі географії
СНУ ім. Лесі Українки*

Рекреаційні ресурси, зокрема рельєф, клімат, поверхневі води, рослинний і тваринний світ, мають надзвичайно великий вплив на організацію туристсько-рекреаційної діяльності. Рекреація в національних природ-

них парках стала важливим елементом дозвілля та оздоровлення міських жителів. Національний природний парк «Прип'ять–Стохід» у Любешівському районі Волинської області – один із найунікальніших природних комплексів і України, і Східної Європи. Рекреаційні ресурси парку сприяють розвитку таких напрямів туризму, як науковий, водний, велосипедний, спортивно-оздоровчий, піший, кінний. За мотивацією інтересів людини було виділено шість сегментів виду туристсько-рекреаційної діяльності на території парку: пізнавально-розважальний, спортивно-оздоровчий, курортно-лікувальний, екологічний, релігійний та екзотичний.

Ключові слова: туризм, рекреація, рекреаційні ресурси, національний природний парк, сегмент, туристсько-рекреаційна діяльність.

Петробчук И. М. Туристическо-рекреационная деятельность в национальном природном парке «Припять–Стоход». Рекреационные ресурсы, в частности рельеф, климат, поверхностные воды, растительный и животный мир, имеют чрезвычайное большое влияние на организацию туристско-рекреационной деятельности. Рекреация в национальных природных парках стала важной частью досуга и оздоровления городских жителей. Национальный природный парк «Припять–Стоход», который расположен в Любешовском районе Волынской области – один из самых уникальных природных комплексов и Украины, и Восточной Европы. Рекреационные ресурсы парка способствуют развитию таких направлений туризма как научный, водный, велосипедный, спортивно-оздоровительный, пеший, конный. По мотивации интересов человека было выделено шесть сегментов вида туристическо-рекреационной деятельности на территории парка: познавательного-развлекательного, спортивно-оздоровительного, курортно-лечебного, экологического, религиозного и экзотического.

Ключевые слова: туризм, рекреация, рекреационные ресурсы, национальный природный парк, сегмент, туристическо-рекреационная деятельность.

Netrobchuk I. M. Tourism-recreation Activity in National Natural Park «Pripyat–Stohid». Recreation resources which including relief, climate, superficial water, flora and fauna have very big influence on an organization different kinds of tourism. Recreation in national natural parks became important part of leisure and for making healthier for local residents. National natural park «Pripyat-Stohid» situated in district Lubeshiv of Volyn region. It is one of the most unique nature complex in Ukraine and in Eastern Europe also. Recreation resources of the park favour on development different kinds of tourism such as: scientific, water, bicycle, foot and horse. It was selected 6 segments of kinds tourism-recreation activity on the park's territory. They are: cognitive-entertaining, sport-making healthier, health-resort, ecological, religious and exotic.

Key words: tourism, recreation, recreation resources, national natural park, segment, tourism-recreation activity.

Постановка наукової проблеми та її значення. Природно-ресурсні чинники рекреації й туризму завжди були і залишаються одними із провідних, оскільки спрямовані на задоволення потреб у відпочинку, оздоровленні, лікуванні, пізнанні та ін. На розвиток туристсько-рекреаційної діяльності впливає багато чинників: природні, культурно-історичні, економічні, соціальні, демографічні, політико-правові, екологічні. На формування туристсько-рекреаційної діяльності значний вплив мають також рівень освіти, культури населення, його естетичні потреби. Отже, туристсько-рекреаційна діяльність в кожному районі чи регіоні має свої особливості через вплив окремих чинників [5]. Відповідно рекреаційні ресурси та можливість їх використання суттєво впливають на напрями розвитку туризму. Вони обумовлюють вибір туристами того чи іншого регіону для відвідування і мають незмінну цінність.

Рекреація в національних природних парках стала важливим елементом дозвілля та оздоровлення міських жителів. Національний природний парк «Прип'ять–Стохід» – один із найунікальніших природних комплексів і України, і Східної Європи. Територія парку має дуже великий туристсько-рекреаційний потенціал для розвитку туристсько-рекреаційної діяльності.

Найбільш мальовничі краєвиди можна спостерігати вздовж річок Прип'яті та Стоходу. Характерною особливістю цих річок є наявність десятків рукавів, русел, затонів, стариць, серед яких безліч заболочених та піщаних островів [7]. Незважаючи на те, що на території парку «Прип'ять–Стохід», на відміну ШНПП, не такими значними темпами розвивається туристсько-рекреаційна діяльність, він має значні перспективи для розвитку галузі. Отже, визначення рекреаційних ресурсів та їх вплив на туристсько-рекреаційну діяльність у НПП «Прип'ять–Стохід» є на сьогодні актуальним.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Дослідженню різних проблем та перспектив розвитку туристсько-рекреаційної діяльності присвячена низка наукових праць. Вагомий внесок у методологію та практичні аспекти формування й розвитку екотуризму зробив О. Ю. Дмитрук [3]. Основні завдання і принципи туристської діяльності, а також проблеми екотуризму в природоохоронних територіях України висвітлені в наукових працях В. І. Гетьмана [2]. Використання природоохоронних

територій як основи для розвитку екотуризму висвітлено в дослідженні Т. К. Сергєєвої [9]. Перспективи розвитку екотуризму на природоохоронних територіях Волинської області розглянуто в роботі О. В. Міщенко [6]. Оцінку впливу чинників та їх класифікацію на розвиток туристсько-рекреаційної діяльності територій подано в працях К. В. Мезенцева [5], П. А. Вірченко, Т. А. Слоньої [1]. Сегментацію видів туристсько-рекреаційної діяльності вивчала С. В. Дутчак [4].

Мета статті – аналіз рекреаційних ресурсів і сегментація видів туристсько-рекреаційної діяльності національного природного парку «Прип'ять–Стохід» для використання їх в організації екологічного туризму. Основні **завдання** дослідження: проаналізувати рекреаційні ресурси для впливу їх на організацію туристсько-рекреаційної діяльності парку; виділити в ньому сегменти виду туристсько-рекреаційної діяльності.

Методи й матеріали досліджень. Вихідними матеріалами слугувала інформація проекту організації регіонального ландшафтного парку «Прип'ять–Стохід» та електронного ресурсу офіційного сайту НПП «Прип'ять–Стохід». Для дослідження використано комплексний та системний підхід, а також порівняльно-описовий метод.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. У науковому вжитку туристсько-рекреаційна діяльність розглядається з двох позицій: як діяльність підприємств туристичної галузі, що виступають у ролі засобу виробництва турпродукту і як діяльність туриста (рекреанта), спрямовану на задоволення своєї мети у відпочинку, пізнанні тощо [4]. У цьому дослідженні ми розглядали туристсько-рекреаційну діяльність з позиції організації обслуговування туристів. Парк «Прип'ять–Стохід» знаходиться в Любешівському районі Волинської області. Його загальна площа становить 39315,5 га. Структура земель парку є такою: болота – 43 %, ліси – 35 %, чагарників – 16 % і водний фонд – 6 % [8].

Безпосередній вплив на організацію туристсько-рекреаційної діяльності парку мають природні рекреаційні ресурси, зокрема рельєф, клімат, поверхневі води, рослинний та тваринний світ. Серед природних ресурсів вагому роль відіграє рельєф, насамперед суттєво впливаючи на просторову диференціацію кліматичних, біотичних та інших ресурсів. Рельєф також має велике значення для естетики ландшафту, створюючи сприятливий психологічний клімат для успішного лікування, відпочинку та оздоровлення. З позиції геоморфологічного районування, територія парку – це Верхньоприп'ятська акумулятивна алювіальна рівнина. У парку наявні флювіальний, еоловий, біогенний, еоловий, лімногенний та антропогенні форми рельєфу. Загалом рельєф парку може впливати на розвиток наукового, велосипедного, пішохідного, лижного, кінного та інших видів туризму.

Клімат – один із провідних ресурсів, що зумовлює просторову організацію відпочинку. До основних кліматичних особливостей, що впливають на організацію усіх видів рекреаційної діяльності відносять температурний режим, вологість, кількість сонячних днів на рік, атмосферний тиск, режим вітрів [10]. Середня річна температура повітря в парку становить +7,1 °С. Максимальна температура була зафіксована у серпні (+36,9 °С), а мінімальна – у січні (–37,2 °С). Найтеплішим у багаторічному режимі є липень (+18,6 °С). Річна кількість опадів становить 550–620 мм. Важливою є оцінка кліматичних умов, що передбачає аналіз показників кількості днів з $t < 0$ °С і $t > 15$ °С, яка у межах парку становить 100–110 і 100–105 днів. Це засвідчує сприятливі погодні умови для літніх і зимових видів рекреації та туризму.

Важливою складовою частиною природних рекреаційних ресурсів є водні ресурси. Загальна площа всіх водних об'єктів парку включно із річками, струмками, системами каналів та водоймами становить 2164,79 га, або 5,52 % загальної площі. На території парку протікають чотири річки – Прип'ять, Стохід, Цир і Бистриця. Найголовніші серед них – Прип'ять і Стохід. Річки рівнинного типу, переважно із сніговим живленням, частково – дощовим та підземним. Особливістю русел річок Прип'яті і Стоходу є велика звивистість, малий похил, наявність меандр і багатьох рукавів. Вагоме місце в природних водоймах парку займають озера: Біле, Люб'язь, Рогізне, Добре, Бережнівільське із загальною площею водного дзеркала 1083 га. Найбільшим серед озер парку є заплавно-руслоне оз. Люб'язь. Отже, поверхневі води парку також сприяють організації туристсько-рекреаційної діяльності, зокрема розвитку водного, спортивно-оздоровчого туризму, рибальства тощо.

У рекреації, оздоровленні та лікуванні важливу роль відіграють лісові ресурси. Оцінка лісів визначається показником лісистості. У парку він становить 35 %. Основними типами лісу є дубово-соснові субори, березняки [7; 8]. Ліси багаті ягодами та грибами. Серед грибів, що ростуть у лісах

району, переважають лисички, опеньки, масляки, зелениці, білі. Щодо ягід, то найбільш поширеними є чорниця, журавлина, малина, ожина. Загалом лісові ресурси сприяють розвитку пішохідного, кінного, утилітарного туризму (збір грибів, ягід, лікарських рослин, колекцій, гербаріїв), лижним прогулянкам, спортивному орієнтуванню та іграм, фітолікуванню, відтворенню фізичних, моральних сил через споглядання мальовничих краєвидів [10].

Особливості рослинного та тваринного світу також впливають на організацію туристсько-рекреаційної діяльності в парку. Згідно з геоботанічним районуванням України територія парку належить до Ратнівсько-Любешівського (Верхньоприп'ятського) геоботанічного району Західнополіського округу соснових і дубово-соснових лісів та евтрофних боліт Українського Полісся. Тут поширена також різноманітна водна і прибережно-водна рослинність, що обумовлено наявністю добре виражених широких і досить обводнених заплавл та озер. На цій території зростає понад 550 видів вищих судинних рослин. Крім того, на території парку «Прип'ять–Стохід» ростуть 23 види рослин, занесених до Червоної книги України, а також 22 види, що занесені до Списку регіональних рідкісних рослин [8].

Загальна кількість зареєстрованих видів фауни становить 333 види хребетних. На території парку є 84 види фауни, які занесені до Червоної книги України. Варто відзначити, що територія парку – єдине місце гніздування синиці білої в Україні. Частина території парку (заплави річок Прип'яті та Стоходу) належить до водно-болотних угідь міжнародного значення. Таких угідь на території парку три. Отже, флористичні та фауністичні ресурси впливають на такі напрями розвитку туризму та рекреації, як науковий (проведення орнітологічних спостережень), зелений сільський та екологічний туризм, мисливство, рибальство тощо.

Культурно-історичні рекреаційні ресурси також відіграють значну роль при організації туристсько-рекреаційної діяльності в парку. До туристських об'єктів, що мають культурну та історичну цінність, належать, зокрема, пам'ятки архітектури. На території парку є значна кількість історико-культурних пам'яток, церков, костелів, завдяки яким можна розвивати туристські маршрути.

Проаналізувавши природні та культурно-історичні рекреаційні ресурси як основу організації туристсько-рекреаційної діяльності за мотивацією інтересів людини, можна виділити сегменти виду туристсько-рекреаційної діяльності (ТРД). Відповідно типовими ознаками сегментів ТРД є: мета туриста; об'єкти туризму, що задовольняють мету; територія, де можливо задовольнити цю мету; сезон, коли найімовірніше задоволення мети [4]. Однак основним критерієм групування видів ТРД в певні сегменти є мета (бажання, потреба, інтерес) туриста. Власне, саме та причина, заради якої звичайна людина стає туристом. С. В. Дутчак згідно із цим критерієм виділяє сім основних сегментів ТРД: 1) курортно-лікувальний; 2) комерційно-діловий; 3) релігійний; 4) пізнавально-розважальний; 5) екологічний; 6) спортивно-оздоровчий; 7) екзотичний.

Сегменти відрізняються ресурсною основою, видами діяльності, територіальними вимогами для її здійснення, тривалістю перебування туриста (рекреанта), на території здійснення ТРД, сезонністю та вимогами до організації обслуговування туриста. Ресурси, відповідно до сегментів ТРД, мають свої особливості та форми. Це можуть бути природні умови, окремі компоненти природи, окремі об'єкти або явища природи, матеріальні об'єкти антропогенного походження і нематеріальні об'єкти – явища в суспільному житті населення, події пов'язані з історією, традиціями та культурою певного народу. Поняття ресурсу для туристсько-рекреаційної діяльності тісно пов'язане із самою діяльністю як туриста (рекреанта) так і виробників турпродукту [4]. Крім того, кожен із сегментів ТРД поділяється на підсегменти за більш конкретною метою (інтересом, потребою тощо), а також за своєрідністю організаційних моментів, стосовно продажу та споживання певного турпродукту.

На думку С. В. Дутчак, саме сегмент найповніше розкриває складну структуру організаційної сторони функціонування туризму, враховує його розвиток та зміни і водночас показує місце традиційних видів туризму та рекреації. Отже, на території НПП «Прип'ять–Стохід» можна виділити шість сегментів виду ТРД, а саме: пізнавально-розважальний, спортивно-оздоровчий, курортно-лікувальний, екологічний, релігійний та екзотичний. Розглянемо кожен з них.

Пізнавально-розважальний сегмент ТРД поділяється на два підсегменти: *власне пізнавальний* та *розважально-пізнавальний*. Для *власне пізнавального* підсегмента основним ресурсом є історико-культурна спадщина народу і такого роду ресурс продається споживачу у вигляді екскурсії. У межах цього підсегмента виділено такі види ТРД: *міський туризм* (об'єктом туризму є місто), *етнографічний* (об'єктом туризму є спосіб життя, традиції, культура населення), *історичний* (об'єкт – істо-

ричні події, історія), *літературно-мистецький* (життя і творчість діячів культури, мистецтва, їх твори). Ресурсом *пізнавально-розважального* підсегмента ТРД є суспільні явища, конкретні події, які відбуваються в конкретний час: фестивалі, спортивні ігри та шоу-програми, народні гуляння, ігри тощо.

Пізнавально-розважальний сегмент ТРД у парку забезпечений двома підсегментами. Варто зупинитись на *власне пізнавальному* підсегменті з усіма видами ТРД. До екскурсійних об'єктів *міського туризму* смт Любешова можна віднести колишній колегіум піярів, у якому навчалося багато видатних людей, костел піярів, в'їзні ворота садиби-замку (XVIII ст.), побудовані в стилі бароко, келії та костел капуцинів. Об'єктами *історичного та етнографічного туризму* є музеї, які надають історико-красознавчу інформацію, демонструють етнографію й побут села. Це переважно сучасні шкільні красознавчі музеї. На території парку та в його околицях можна побачити численні поховання, окопи Першої та Другої світових воєн. Є також два музеї партизанської слави. Значний інтерес в етнографічному аспекті викликає етно-екологічний маршрут «Гармонія життя в долині Стоходу»: Любешів–Судче–Березна Воля, який поєднує пішу та кінну частини маршруту та ознайомлює з культурою й побутом, етносом та народними промислами полішуків [7].

Серед *літературно-меморіальної спадщини* чималий інтерес викликає інформація про життя та діяльність керівника польського національно-визвольного руху 1794 р. Тадеуша Костюшко, інших видатних діячів культури і науки України та Польщі.

На території парку є ресурси, що забезпечують розвиток *пізнавально-розважального* підсегмента ТРД. Тут відбуваються Міжнародний турнір з ручного сінокосіння низинних боліт «Українська косовиця» в урочищі Бистраж (Дольська с/р) та Міжнародний фестиваль з екстремального водного туризму «Поліська регата» .

У межах *спортивно-оздоровчого* сегмента ТРД виділено три підсегменти: *спортивний, спортивно-оздоровчий та оздоровчий*. Спортивний та спортивно-оздоровчий включають такі види ТРД: *пішохідний, гірський, велосипедний, водний, кінний, спелеологічний* та ін. [4]. Сам маршрут є об'єктом для задоволення активного відпочинку людини. *Спортивно-оздоровчий* підсегмент ТРД охоплює також як різновид *прогулянкові* походи вихідного дня, *одно-дводенні* походи, що їх організують працівники туристських баз. Працівники парку розробили низку різних маршрутів залежно від мети туриста. Це велосипедна, пішохідна туристична подорож, водна подорож, яка включає екологічний маршрут «Прип'ятьські мандри», туристський маршрут «Чарівний світ Полісся». Цікавими є також подорожі на моточовнах, для яких розроблено чотири водних маршрути. Екологічний кінний маршрут «Поліськими нетрями» проходить в околицях с. Ветли, де є можливість ознайомитися з народним побутом. Ресурсною основою *спортивно-оздоровчого та екзотичного* сегментів ТРД є п'ять маршрутів одноденних і шість – дводенних водних подорожей на байдарках та чотири маршрути одноденних подорожей на моточовнах [7].

Оздоровчий підсегмент *спортивно-оздоровчого* сегмента та *кліматичний* підсегмент *курортно-лікувального* сегмента ТРД передбачає пасивний відпочинок на березі річки, озера, у мальовничих урочищах лісу. До цього підсегмента ТРД можна віднести будь-яку діяльність людини, пов'язану з відпочинком на природі. Ресурсною основою організації цих підсегментів ТРД на території парку є річка Прип'ять та Стохід, озера Біле, Люб'язь та ін. з прибережними територіями, мальовничі лісові ландшафти, долинно-річкові ландшафтні комплекси тощо.

У межах *курортно-лікувального* сегмента ТРД виокремлено такі підсегменти: *бальнеологічний, бальнеокліматичний, кліматичний, бальнеогрязьовий та грязьовий*. В основу виділення підсегментів покладено конкретний вид ресурсу та особливості створення відповідного турпродукту. Ресурсами, які забезпечують розвиток цього сегмента ТРД, відповідно є мінеральні лікувальні води, комфортні кліматичні умови, лікувальні грязі. Серед названих вище підсегментів ТРД на території парку виділяється *кліматичний*, основу якого забезпечують комфортні кліматичні умови.

У *релігійному* сегменті ТРД виділено два підсегменти – *власне релігійний туризм і паломництво*. У релігійному підсегменті туризму об'єктом є культурне надбання народу релігійного призначення. Тому саме цей підсегмент може розвиватися на території парку. Цікавим сакральним об'єктом є Свято-Миколаївський храм (с. Бучин), в якому зберігається чудотворна Бучинська ікона Божої Матері.

Ресурсом *екологічного* сегмента ТРД є природоохоронні об'єкти – території національних парків, пам'ятки природи, заказники тощо. Виокремлюючи екологічний сегмент ТРД, намагаються акцентувати на виді діяльності, який передбачає невтручання або мінімальне втручання в природні процеси довкілля – спостереження за тваринним світом, огляд унікальних природних явищ, ареалів

рідкісних рослин тощо [4]. Ресурсом для розвитку цього сегмента є природне середовище, мінімально змінене людською діяльністю. Отже, ресурсна основа розвитку екологічного сегмента ТРД представлена саме територією НПП «Прип'ять–Стохід», який об'єднав усі заповідні об'єкти Любешівського району. Об'єктом екотуризму є промарковані туристські маршрути на території парку. Зазвичай такі піші маршрути проходять екологічними стежками «Старий парк над Стоходом», «Нас стежина веде вздовж Стоходу». Цікавим маршрутом є етно-екологічна стежка «Забутими стежками Полісся» у с. Сваловичі, яке зберегло свою красу та культурну спадщину. У селі розвинуті такі народні промисли, як лозоплетіння, вишивання, ткацтво. Тут і донині виробляють домоткане лляне полотно, тчуть рушники, вишивають картини [7]. У Сваловичах розміщений зоологічний стаціонар НПП «Прип'ять–Стохід» та орнітологічна вишка, що дає змогу розвивати науковий туризм.

Екзотичний сегмент ТРД виокремлено на основі як мети туриста, так і організаційних аспектів. Насамперед об'єктами цього сегмента є унікальні місця на планеті, наприклад пустелі, непрохідні джунглі, лабіринти диких, не пристосованих для масового відвідувача печер тощо. Розвиток екзотичного сегмента туристсько-рекреаційної діяльності можливий за наявності двох чинників – унікальних природних або антропогенних умов та людей, яким подобається ризик, непередбачувані ситуації, екстремальні моменти. Об'єктом екзотичного сегмента в межах парку є «очеретяні джунглі» р. Прип'яті та поліської «Амазонки» – р. Стохід. По цих річках проходять сплави на байдарках, моточовнах за екологічним маршрутом «Прип'ятські мандри» і туристським маршрутом «Чарівний світ Полісся».

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналіз рекреаційних ресурсів НПП «Прип'ять–Стохід» дає підставу стверджувати, що найбільш вагомими рекреаційними ресурсами в організації туристсько-рекреаційної діяльності є рельєф, клімат, поверхневі води, рослинний і тваринний світ. Рекреаційні ресурси сприяють розвитку таких напрямів туризму, як науковий, водний, велосипедний, спортивно-оздоровчий, піший, кінний.

За мотивацією інтересів людини виділено шість сегментів виду туристсько-рекреаційної діяльності на території парку: пізнавально-розважальний, спортивно-оздоровчий, курортно-лікувальний, екологічний, релігійний та екзотичний.

Рекреаційний потенціал парку має важливе значення для розвитку екологічного, зеленого та водного туризму. Адже територія НПП «Прип'ять–Стохід» є складовою частиною національного Поліського природного коридору з інтеграцією в загальноєвропейську екологічну мережу, а саме з продовженням на територію Республіки Польща, що окреслює перспективу подальших досліджень наукової, еколого-освітньої та рекреаційної діяльності.

Джерела та література

1. Вірченко П. А. Класифікація чинників, що впливають на організацію туристсько-рекреаційної діяльності територій локального рівня / П. А. Вірченко, Т. А. Слоньова // Регіон–2012: стратегія оптимального розвитку : матеріали наук.-прак. конф. з міжнародною участю (м. Харків, 25–26 жовт. 2012 р.). – Х. : [б. в.], 2012. – С. 172–176.
2. Гетьман В. І. Екотуризм у національних парках / В. І. Гетьман // Екол. вісник. – 2002. – № 7–8. – С. 24–27.
3. Дмитрук О. Ю. Екотуризм : навч. посіб. / О. Ю. Дмитрук, С. В. Дмитрук. – К. : Альтер-прес, 2009. – 358 с.
4. Дутчак С. В. Управління регіональним розвитком туризму : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. В. Дутчак. – Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2011. – С. 56–81.
5. Мезенцев К. В. Оцінка впливу чинників розвитку туристично-рекреаційної діяльності в Харківській області / К. В. Мезенцев, І. А. Скриль // Часопис соціально-економічної географії : міжрегіон. зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – Вип. 8 (1). – С. 85–90.
6. Міщенко О. В. Перспективи розвитку екологічного туризму на природоохоронних територіях Волинської області / О. В. Міщенко // Науковий вісник Волинського державного університету імені Лесі Українки. – 2007. – С. 250–253.
7. Офіційний сайт НПП «Прип'ять–Стохід» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pripyat-stohid.com.ua>
8. Проект організації регіонального ландшафтного парку «Прип'ять–Стохід» / за ред. О. Бондара, М. Химина. – Луцьк : [б. в.], 1994. – 33 с.
9. Сергеева Т. К. Экологический туризм : учебник / Т. К. Сергеева. – М. : Финансы и статистика, 2004. – 360 с.
10. Черчик Л. М. Рекреаційні ресурси: теорія та методологія : навч. посіб. / Л. М. Черчик. – Луцьк : ЛНТУ, 2009. – С. 14–24.

Статтю подано до редколегії
02.10.2013 р.